

Шевченко Н. С.

Аспірантка Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника.

ПСИХОЛОГІЯ ТВОРЧОСТІ У ФОРМУВАННІ СУЧАСНОГО ВИКОНАВЦЯ РІЗНОСТИЛЬОВОЇ ВОКАЛЬНОЇ МУЗИКИ

Метою даної наукової розвідки є висвітлення ролі творчого процесу та креативності у сприйнятті, переосмисленні і відтворенні різностильової музики із застосуванням класичної, народної, естрадної манер співу через призму основ психології творчості.

Ключові слова: психологія, творчість, здібності, манери співу, сучасний виконавець.

Целью данной научной разведки является освещение роли творческого процесса в восприятии переосмыслении и воспроизведении разной по стилю музыки с применением классической, народной и эстрадной манер пения через призму основ психологии творчества.

Ключевые слова: психология, творчество, способности, манеры пения, современный исполнитель.

The purpose of this scientific research is throw light upon the role of creative process in receiving, revaluing, and reproducing music of different styles using classical, folk, pop styles of singing through the prism of the base of psychology creation.

Key words: psychology, creative, ability, styles of singing, contemporary artist.

Психологія творчості – один з розділів психологічних наук, дослідження якого не втрачає актуальності в різні часи. Творчість, як феномен, крізь всі епохи викликала особливу зацікавленість з боку науки. Це незвичайне явище, внутрішній стан людини, бажання і спроможність творити, вирізняє індивіда з поміж інших подібних йому. Означення творчості, в основному сконцентровано в площині розвитку художніх можливостей, і як результат – оригінальність у пошуку засобів для інтерпретації ідеї. Саме ці процеси продукують творчість. Наукові підходи в дослідженні психології творчості різняться відповідно до історичної еволюції загального вчення з психології. Деякі висновки розкриті на сторінках

зарубіжних наукових видань, де йдеться про вимушену адаптацію засобів вивчення особливостей творчого процесу з гідно зі змінами в поведінці творчих людей. [3, 5] Щоб досконаліше зрозуміти здібності, обдарованість і креативність, нам довелося розглянути деякі аспекти феномену творчості, в системі еволюції. В давніх вченнях творчість роз'яснюється, як похідне явище від божественного джерела. Ближче до нашого часу, в подібному ракурсі розглядатиметься таємниця мистецької інтуїції [3, 6 – 8]

Епоха романтизму, представила по-своєму оригінальне уявлення про творчість. Зокрема, це було пов'язано із неоднозначністю думок вчених стосовно даного явища. Творчий потенціал людини розглядається як механізм співпраці оригінальності, розуміння і відчуттів. Всі тогочасні вчення ввійшли до загального вивчення проблем психології.

Наприкінці XIX ст. було проведено ряд досліджень з вивчення творчості як вияву особливостей поведінки. У 1869 році цю проблему вивчав Francis Galton, і саме завдяки цим дослідженням, поняття творчості, набуло глибшого змісту, надалі досліджуватиметься в більш глобальному контексті людської діяльності. Подальший розвиток психології, період першої половини XX ст. позначився вивченням психоаналітики, гуманістичних та когнітивних традицій. Зигмунд Фрейд розглянув творчість у роботі людини як втілення якихось підсвідомих фантазій, які не можливо реалізувати у повсякденному житті. В кожному разі, творчість в будь-якій сфері діяльності людини є необхідною передумовою всебічного розвитку.

Таким чином, розглядаючи психологію творчості як об'єкт що знаходиться у стадії безперервного розвитку ми бачимо вагомість наукового підґрунтя у вивченні творчості індивіда в будь якій сфері діяльності.

В мистецтві сегмент творчості відіграє вагому роль. Здібності, обдарованість, креативність – все назване є необхідним для здійснення повноцінного мистецького творчого акту. В середині XX століття, активно обговорюється питання творчості в мистецтві і науці. Вчені доходять до висновку, що творчість це спосіб самовираження і самореалізації В XX ст. завершили дослідження ряд науковців, які визначили, що саме злиття різних компонентів творчості є беззаперечним фундаментом для продуктивності творчих задумів.

Якщо ми говоримо про музичне мистецтво, зокрема про вокальний жанр творчості, то тут важливим є кожен науковий підхід до вивчення феномену творчості. Один із важливих підходів в дослідженні психології творчості є когнітивно-афективний, в ньому вагоме місце займає «емоція», а отже це взаємозв'язок з емоційною сферою людської свідомості.

У вокальному мистецтві можна доволі чітко розмежовувати жанри і стилі, навіть не вникаючи в наукові джерела. Людина за допомогою, слуху, емоції, думки здатна розрізнати музику. Проте існують розбіжності у процесі сприйняття музики та її виконання. Сприймаючи ту чи іншу музику слухач використовує своє творче мислення, можливо музика проковує появу відповідних образних сфер в уявленні. Виконання вокальної музики породжує можливість вияву емоцій зі сторони не споглядальної, а безпосередньо, від першої особи. Тому необхідною передумовою виконання різностильової музики мусить бути конкретизоване уявлення про звучання класичної, народної та естрадної музики (м'язові відчуття!)

В ході опрацювання наукових та науково-популярних джерел українських і зарубіжних фахівців (Н. Дрожжиної, S. Riggs) можна стверджувати про технічну можливість виконання будь-якої музики, тобто застосування різних вокальних виконавських манер, за умови відчуття повної свободи голосового апарату.[1, 120; 5, 74]

Виходячи із досліджень власних голосових можливостей виконання різних манер співу, можна виокремити деякі проблеми, що виникають найчастіше в ході синтезу манер:

- Перестроювання голосового апарату, відповідно до законів звукоутворення кожної манери співу;
- адаптація перехідних звуків, втримування у високій співацькій позиції, незалежно від зміни манери;
- розрізнення образних сфер різностильової музики, вміння емоційного відображення в передачі голосом.

Творчість української співачки зі сценічним ім'ям Джамала – яскравий взірець використання техніки синтезу манер. Зокрема композиція «Smile» (зміна манери «від регіону до регіону»).

В процесі реформації освітніх програм згідно з вимогами сучасної вокальної музики, повинно передбачатися забезпечення можливості ознайомлення студентів з основами класичної, народної та естрадної манер співу, з обов'язковим акцентом на базові класичної вокальної підготовки, що пізніше дасть змогу говорити про голос співака, як про універсальний інструмент.

Таким чином, ознайомлення з основами та вивчення на практиці кожної з трьох манер співу уможливить процес вільного виконання різноманітної за стилістикою вокальної музики, без діапазонних чи будь-яких інших обмежень. Творчість, креативність, здібності – є головним чинником у формуванні різносторонніх можливостей вокаліста, а також беззаперечною рушійною силою для розкриття творчих ідей в практичному досвіді.

Список використаних джерел

1. Дрожжина Н. В. Вокальне виконавство в системі музичного мистецтва естради: дис. канд. мистецтвознавства / Дрожжина Наталія Володимирівна; Харк. держ. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. – Х., 2008. – 220 с.
2. Роменець В. А. Психологія творчості: навчальний посібник / Володимир Андрійович Роменець. – К.: Либідь, 2004. – 288 с.
3. Bannerman, C., Sofaer, J., Watt, J. Navigating the unknown: The creative process in contemporary performing arts. – London: Middlesex University Press, 2006. – P. 12.
4. John Franclin. Modern Singing Methods. Their Use and Abuse (1885). – перекл. Bel canto Masters Series, 2009. – P. 39.
5. Seth Riggs. Singing for the stars. – Alfred, 1992. – P. 96